

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และศาสนาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ภาพสะท้อนจากเรื่องเล่าของครูไทยพุทธ
ผู้เขียน	นางสาวสิริไพลิน สิงห์อินทร์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร. อภิญญา เฟื่องฟูสกุล

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นอีกหนึ่งความพยายามในการทำความเข้าใจถึงปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประเด็นความขัดแย้งทางด้านชาติพันธุ์และศาสนา หน่วยการวิเคราะห์คือ “เรื่องเล่า” หลากหลายรูปแบบทั้งประวัติศาสตร์นิพนธ์ งานเขียนของนักวิชาการ งานวรรณกรรม บทเพลงและภาพยนตร์ หัวใจของงานอยู่ที่ *เรื่องเล่าจากชีวิตและประสบการณ์ของครูไทยพุทธ* เริ่มตั้งแต่พื้นเพภูมิลาเนา เส้นทางการเป็นครู การใช้ชีวิตในพื้นที่ก่อนเกิดความรุนแรง รวมถึงชีวิตครูในบริบทของเหตุการณ์ความไม่สงบนับแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการ วิธีการวิเคราะห์เรื่องเล่าใช้ *การตีความแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจก (intersubjective)* เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปะทะประสานกันระหว่างแวนทางวัฒนธรรมของผู้เล่าเรื่องกับผู้ศึกษา การพิจารณาเรื่องเล่าด้วยวิธีการนี้จะทำให้เห็นว่าครูจัดวางตำแหน่งแห่งที่ (locate) ของตน, นักเรียน, ผู้ก่อความไม่สงบ, รัฐ และชาวบ้านอย่างไรในเรื่องเล่า รวมถึงการพิเคราะห์ว่าตรรกะ, ความรู้สึก และอารมณ์ เบื้องหลังเรื่องเล่าคืออะไร แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษานี้ ได้แก่ เรื่องเล่า, ความรุนแรง และรัฐไทยกับมลายูมุสลิมบนความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และศาสนา

ในงานชิ้นนี้ผู้เขียนพยายามเสนอให้เห็นว่า “ความเป็นอื่น” ได้ถูกสร้างขึ้นโดยวาทกรรมที่หลากหลาย ทั้งวาทกรรมจากรัฐ วาทกรรมปัตตานี และวาทกรรมวิชาการ ทั้งยังถูกยกระดับให้เป็นปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ และศาสนา ที่แข็งแกร่งแหลมคม จนเป็นเหตุนำไปสู่ความรุนแรงหลายรูปแบบ

โดยเฉพาะการสร้างภาพเหมารวมต่อชาวมลายูมุสลิมโดยวาทกรรมรัฐ ได้ก่อให้เกิดความรุนแรงทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่คนท้องถิ่น ทำให้ความสัมพันธ์ของคนต่างชาติพันธุ์ต่างศาสนา เกิดช่องว่างต่อกันมากยิ่งขึ้น และยังทำให้เกิด ความรุนแรงอย่างอื่น

ตามมา เช่น เกิดความรุนแรงทางตรง ทำให้ประชาชนจำนวนมากต้องล้มตาย นั้นรวมถึงความตายของครู ซึ่งยังเป็นที่ยกย่องว่า เหตุใดครูจึงตกเป็นเป้าของการใช้ความรุนแรงมาโดยตลอด การทำหน้าที่ครูได้ถูกตั้งคำถามว่า เป็นตัวแทนของอำนาจรัฐ เป็นหุ่นเชิดที่ทำตามการชักใยจากวาทกรรมรัฐ ที่ต้องการกลืนกลายชาวมลายูมุสลิมให้เป็นไทย จึงทำให้ฝ่ายต่อต้านจงใจทำร้ายครูเพื่อตอบโต้กับฝ่ายรัฐ

ผลการศึกษาพบว่าเรื่องเล่าจากชีวิตและประสบการณ์ของครูไทยพุทธให้คำตอบสำคัญ 3 ประการคือ ประการแรก เรื่องเล่าของครูไทยพุทธบ่งบอกว่า พวกเขาไม่ได้เป็นหุ่นเชิดตามวาทกรรมของรัฐ บางครั้งพวกเขาถูกวาทกรรมรัฐครอบงำทั้งที่โดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว แต่ในบางขณะพวกเขาก็วิพากษ์วิจารณ์วาทกรรมดังกล่าว ประการที่ 2 คำนิยามที่ครูไทยพุทธมีให้ต่อชาวมลายูมุสลิมมิได้แบนราบ อย่างคำนิยามของรัฐที่มองชาวมลายูมุสลิมด้วยสายตาของความเป็นอื่น ครูไทยพุทธให้คำนิยามต่อชาวมลายูมุสลิม อย่างซับซ้อนหลากหลาย ตามประสบการณ์ของแต่ละคน ชาวมลายูมุสลิมแม้จะเป็นคนต่างชาติพันธุ์ต่างศาสนา แม้จะเป็นคนอื่น แต่ก็มีใช้ศัตรูคู่ตรงข้ามเสมอไป ประการที่ 3 คือ ผู้เขียนพบว่าอารมณ์ความรู้สึกที่ครูไทยพุทธเล่าถึงชาวมลายูมุสลิมนั้นเป็นความรู้สึกที่คลุมเครือ (ambivalences) ครูไทยพุทธทั้งรักผูกพันและชื่นชมชาวมลายูมุสลิม ในขณะที่อีกด้านหนึ่งพวกเขาก็รู้สึกหวาดระแวง กลัว และเกลียดชังชาวมลายูมุสลิม การเล่าเรื่องของครูไทยพุทธสะท้อนถึงความทรงจำที่ทั้งสวยงามและขมขื่น การเล่าเรื่องเป็นดั่งพื้นที่พิเศษที่เปิดโอกาสให้เรื่องเล่าได้ทำหน้าที่ทบทวนความสัมพันธ์ ระหว่างคนต่างชาติพันธุ์และศาสนาว่า แท้ที่จริงแล้วพวกเขานั้นยังต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

Thesis Title Ethno-religious Conflict in the Three Southern Bordered Provinces of Thailand:
Reflections from the Narratives of Thai Buddhist Teachers

Author Miss Siripailin Sing-in

Degree Master of Arts (Social Development)

Thesis Advisor Lecturer Dr. Apinya Fuengfusakul

ABSTRACT

This thesis is one of attempts to make understanding the problems concerning ethnic and religious conflict occurring in Thailand's three southernmost provinces. The analytical analyses cover diverse forms of "narrative" such as historiography, scholarly works, literatures, songs, and films. The core element of this work is the narratives about life and experience of Thai Buddhist teachers, starting from their background, career paths as a teacher, and life before the insurgency outbreak following by the violent climate since 2003 to the present. This study employs a qualitative research method, especially an informal in-depth interview, and analyzing the narratives by interpreting with the emphasis of intersubjective in order to show the articulation of different cultural lens between narrators and the researcher. This analysis depicts how teachers locate themselves, students, insurgents, state, and villagers in the narratives, including considering what logics, emotion, and sentiment behind the narratives are. Three main concepts narrative, violence, and Thai state and Malay-Muslim on ethnic and religious conflict are employed.

This work tries to argue that "otherness" is constructed from different kinds of discourse for instance, state's discourse, Pattani discourse, and academic discourse. They are developed to be stronger ethnic and religious conflict leading to variable forms of violence.

Particularly, the generalizing images upon the Malay-Muslim by state generate the cultural violence resulting in division in a local community. The relationship gap of people between different ethnicities and religions become wider following by other forms of violence. For example, direct violence causes the death of people including teachers' life. This is still doubtful that why teachers are main targeted of violence. The duty of teachers are discussed in a way that they are

representatives of the Thai state and puppets manipulated by the state's discourse for assimilating Malay-Muslim to be Thai which makes the insurgency is intended to attack the state back.

This thesis shows three main finding from the narratives of teachers' life and experience. First, the narratives of Thai Buddhist teachers indicate that they are not the puppets of the state's discourse. They sometimes are dominated by discourse with and without consciousness, while they sometimes criticize this state's discourse as well. Second, the definition for Malay-Muslim given by the Thai Buddhist teachers is not a single dimension which is contrast to the state's definition giving to Malay-Muslim with the eye of "otherness". Thai Buddhist teachers give different and overlapped meanings for Malay-Muslim according to different experience of each teacher. Some see that although Malay-Muslim are different ethnicity and religion or the other, they are not necessary rivals all the times. Third, this thesis comes across that, teachers' emotions and sentiments are ambivalence. On one hand, they have attachment with and favor to Malay-Muslim; on the other, they feel anxious, fear, and hatred to Malay-Muslim. In conclusion, the narratives of Thai Buddhist teachers open the opportunity for them to review their relationship with people from different ethnicities and religions which reflects that they really desire to live peacefully together.